

В.П. Черних

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Сьогодні ми маємо честь і задоволення презентувати українській фармацевтичній громаді новий освітній проект «Університет — дистанційна освіта on-line», що здійснюватиметься спільними зусиллями НФаУ та «Щотижневика АПТЕКА» за партнерської підтримки та ідейно-творчої участі провідних фармацевтичних виробників.

Концептуальне підґрунтя проекту створюють сучасні міжнародні стандарти та

О.Ф. Пімінов

засади фармацевтичної діяльності. Згідно з новітніми уявленнями, **безперервне професійне навчання** має тривати протягом усього періоду фахової діяльності провізора. У книзі, яка нещодавно стала доступною і для широкого кола українських читачів, — спільному посібнику Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) та Міжнародної фармацевтичної федерації (МФФ) «Розвиток фармацевтичної практики. Фокус на допомозі пацієнтові» — чітко доведено, що останніми роками фах фармацевта помітно еволюціонував, а професійна постать фармацевтичного працівника перетворюється з того, хто виготовляє та продає ліки, **на постачальника послуг та інформації**.

Завдання фармацевта сучасної доби — надавати допомогу пацієнтові, беручи його під свою професійну опіку, та навіть більше того — гарантувати, що така допомога є раціональною, найбільш ефективною з-поміж усіх доступних варіантів та найбільш безпечною. Беручи на себе пряму відповідальність за задоволення індивідуальних потреб конкретного пацієнта, фармацевт здатний зробити вагомий внесок у досягнення кінцевих результатів фармакотерапії та покращення якості життя своїх пацієнтів.

Цей новий підхід одержав назву **«фармацевтична допомога»** або «фармацевтична опіка» (pharmaceutical care) — тобто комплексна програма взаємодії провізора з пацієнтом (провізора з лікарем), яка здійснюється починаючи з моменту відпуску ліків до повного припинення їх дії з метою досягнення певних результатів, що покращують або підтримують якість життя пацієнта.

Згідно з концепцією «фармацевта семи зірок», розробленою й запропонованою ВООЗ та МФФ, щоб гідно впоратися з узятою на себе високою відповідальністю перед пацієнтом та суспільством, фармацевт має виконувати 7 головних функцій (фахівець, що надає допомогу; особа, що приймає рішення; комунікатор; менеджер; довічний учень; наставник; лідер) та 1 додаткову (дослідник).

Певна річ, нашу увагу як освітян привертає, насамперед, виховання у фармацевтів принципової прихильності до невинного навчання, яке має починатися з етапу базової освіти й тривати протягом усієї професійної кар'єри. Провізор має оволодіти принципами самонавчання та самостійного оновлення власних знань і навичок. І у цій площині — особливо з огляду на бурхливий розвиток інформаційних технологій — нині на перший план виступають дистанційні методи навчання.

У сучасному світі дистанційне навчання набуває статусу основної форми післядипломної освіти: досвід розвинутих країн переконливо засвідчує переваги дистанційної форми професійного навчання лікарів і провізорів на базі мережевих технологій та з використанням режиму on-line. Прогресивність навчання й підвищення фахової кваліфікації визначається не лише їх якістю, але й

оперативністю, і на цьому шляху сучасні засоби інформатизації створюють надзвичайно широкі можливості.

Колектив НФаУ займається проблематикою дистанційного навчання вже понад 10 років. Ознайомлення з практикою зарубіжних ВНЗ, — зокрема таких країн, як США, Великобританія, Франція тощо, — засвідчило, що в цих країнах ВНЗ застосовують дистанційну форму навчання як найбільш поширений і найбільш ефективний формат післядипломної освіти, завдяки чому не лише заробляють значні кошти та зміцнюють свій ресурс, але й навчають фахівців буквально з усього світу. Знаючи, що вітчизняні ВНЗ переймалися питаннями дистанційної освіти протягом багатьох років, у розвитку цього напрямку ми намагалися йти поруч із ними.

Базова підготовка лікарів повинна здійснюватися біля ліжка хворого — це усталена практика і з цим важко не погодитись. Але вдосконалення професійної кваліфікації дипломованих спеціалістів-провізорів за допомогою новітніх технологій та сучасних засобів комунікацій — впевнені, ні в якому разі не можна обмежувати ці освітні процеси стінами аудиторій чи лабораторій.

Важливо, що останнім часом і ставлення МОЗ України до дистанційної форми освіти почало поводити змінюватися — позиція міністерства з цього приводу стає більш орієнтованою на міжнародні стандарти. Ми оцінюємо це дуже позитивно й самі намагаємося активізуватися, причому в різних напрямках. Так, сьогодні у ІПКСФ готується до участі у проведенні педагогічного експерименту з дистанційного навчання. А стосовно додипломної підготовки спеціалістів фармації — ведеться активна робота над тим, щоб на ґрунті напрацювань ІПКСФ НФаУ низка теоретичних та професійних дисципліни (наприклад філософія, маркетинг, менеджмент, економіка підприємств тощо) викладалися студентам з дедалі ширшим залученням дистанційного формату, зокрема режиму on-line.

Нині НФаУ — це безперечний лідер української фармацевтичної вищої школи, один з найстаріших та елітних ВНЗ Європи, що має величезний науковий, педагогічний, можна сказати, енергетичний потенціал.

ІПКСФ функціонує в якості одного зі структурних підрозділів НФаУ більш ніж 20 років і являє собою ліцензований, атестований та акредитований ВНЗ IV рівня акредитації, що забезпечує післядипломну підготовку фармацевтів і провізорів, інших фахівців фармацевтичного сектору. Цей ВНЗ задовольняє потреби фармацевтичної галузі України в безперервній післядипломній освіті фахівців-практиків, починаючи з їхньої первинної спеціалізації (інтернатури) і закінчуючи підготовкою фармацевтичних кадрів вищої ланки (магістратура, аспірантура, докторантура), а також професорсько-викладацького складу. За час роботи інституту післядипломну підготовку в його стінах пройшли понад 30 тис. слухачів. ІПКСФ НФаУ сьогодні — це 2 факультети (підвищення кваліфікації та післядипломної освіти), у складі яких працюють 6 кафедр, 3 з яких є опорними. В інституті працюють 80 викладачів, серед яких 12 професорів, 65 доцентів і кандидатів наук.

Крім основного штату, до роботи в інституті залучаються провідні спеціалісти-практики аптечної справи, охорони здоров'я, контролю за оборотом лікарських засобів, фармацевтичного виробництва, а також юристи, економісти тощо. Інститут має у своєму розпорядженні сучасну навчально-методичну та матеріальну базу й висококваліфікований професорсько-викладацький колектив, що забезпечує проведення навчального процесу на високому рівні. Відповідно до рівня акредитації та чинної ліцензії в ІПКСФ НФаУ здійснюється тематичне післядипломне навчання (близько 60 програм) терміном від 2 до 4 тиж, передатестаційна підготовка, цикли спеціалізації, а також інтернатура та магістратура. Після успішного завершення навчання слухачам ІПКСФ НФаУ видаються документи державного зразка, наявність яких є необхідною на всіх етапах професійної діяльності, починаючи з кваліфікаційних вимог щодо ліцензування аптечних закладів і закінчуючи атестацією фармацевтичних кадрів. На даний час посаду директора інституту обіймає О.Ф. Пімінов, доктор фармацевтичних наук, професор, завідувач кафедри загальної фармації та безпеки ліків ІПКСФ НФаУ.

Отже, на базі пройденого підготовчого шляху та за прямим велінням часу, сьогодні ми готові до започаткування й здійснення першого в історії української фармації досвіду дистанційного післядипломного навчання провізорів у режимі on-line — в безпосередньому тандемі з провідним

галузевим засобом спеціалізованої інформації «Щотижневиком АПТЕКА». Трибуна газети є досить широкомасштабною. Вона охопила всі ланки сучасної фармації: дистриб'юторську й аптечну, виробничу й освітню тощо. У рамках цього проекту НФаУ та «Щотижневик АПТЕКА» спрямовуватимуть свої зусилля на організацію, створення та постійне функціонування системи підвищення кваліфікації провізорів шляхом впровадження дистанційної форми навчання з метою вдосконалення підготовки спеціалістів на передатестаційних циклах з використанням сучасних методів інформатизації, насамперед мережі Інтернет. При цьому ІПКСФ НФаУ виконуватиме свою безпосередню функцію навчального закладу післядипломної освіти, а на сайті www.apteka.ua створюється окремий освітній розділ, де публікуватимуться лекції провідних фахівців із післядипломної освіти у супроводі тестових завдань до них та on-line-системи оцінювання засвоєного матеріалу з механізмом відповідного підтвердження.

Серед переваг пропонованого формату дистанційного навчання — не лише отримання сучасних знань з перших вуст провідних вітчизняних науковців, закладення у професійну свідомість слухачів інструментарію доказової медицини та фармації, але й система зворотного зв'язку: можливості багаторазового засвоєння знань шляхом повторного опрацювання лекційного матеріалу on-line, а також швидкої перевірки отриманих знань шляхом виконання тестових завдань. Кожен успішно зданий блок тестів за тією чи іншою лекцією буде супроводжуватися видачею сертифіката, який надає слухачеві один додатковий бал відповідно до Шкали значень різних видів діяльності провізорів у період між передатестаційними циклами (нагадаємо, згідно з наказом МОЗ України від 07.07.2009 р. № 484 «Про затвердження змін до Положення про проведення іспитів на передатестаційних циклах», для отримання допуску до атестації фахівцеві має не лише успішно виконати навчальний план і програму, але й набрати необхідну кількість балів).

Зауважимо, що НФаУ та видавництво «МОРІОН» об'єднує багаторічний досвід плідного й різнобічного співробітництва на регулярній основі: на теренах організації, проведення та висвітлення національних з'їздів фармацевтів України (а також цілої низки інших науково-практичних й освітніх галузевих заходів); у царині спільної видавничої діяльності (перша в історії українська «[Фармацевтична енциклопедія](#)») тощо. Нині просвітницьке партнерство академічної фармацевтичної науки та галузевої спеціалізованої преси виходить на новий рівень і долає черговий могутній рубіж.

Спеціалізована преса є посередником між споживачами фахової інформації та науковцями: це та трибуна, з якої лунає професійна інформація, що так необхідна фахівцям галузі. Тому, на нашу думку, проект «Університет — дистанційне навчання on-line» має стати важливою складовою «інформаційного кровообігу» української фармацевтичної галузі й працювати в рамках трикутника:

Не можна відокремлено говорити про значущість якогось одного із сегментів цього трикутника: він повинен працювати в режимі постійної взаємодії, відкритого діалогу та надійного зворотного зв'язку, з чітким урахуванням конкретних

інформаційних потреб та професійних сподівань кожного фахівця української фармації, який не збирається зупинятися у своєму професійному розвитку.

Ми переконані, що за таких умов проект «Університет — дистанційна освіта on-line» створить нові можливості та потужні перспективи для сталого та відчутного підвищення фахового рівня спеціалістів української фармації.

Тож ласкаво запрошуємо до навчання та щиро зичимо вагомих академічних здобутків!

Вітаємо з Днем фармацевтичного працівника України та бажаємо професійних успіхів!

З повагою

***В.П. Черних,
ректор НФаУ, завідувач кафедри органічної хімії НФаУ, член-кореспондент НАН України,
професор, доктор фармацевтичних та хімічних наук, заслужений діяч науки і техніки УРСР,
заслужений винахідник УРСР, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки***
***О.Ф. Пімінов,
директор ІПКСФ НФаУ, завідувач кафедри загальної фармації та безпеки ліків ІПКСФ НФаУ,
доктор фармацевтичних наук, професор***